

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Lukovics Ügyvédi Iroda (...ügyintéző: dr. Lukovics Péter ügyvéd) által képviselt, felperes neve (...) felperesnek - a Vectigalis Általános Vállalkozási Zrt. (...ügyintéző: Péter Mária felszámolóbiztos) és dr. Karcsics Tamás jogtanácsos (...) által képviselt, alperes neve „felszámolás alatt” (...) alperes ellen - kártérítés és járulékai megfizetése iránt indított perében a Pest Megyei Bíróság 2008. október 28. napján kelt, 21.P.22.998/2006/24. számú ítélete ellen a felperes részéről 25., az alperes részéről 26. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és a felperes teljes keresetét elutasítja.

Köteles a felperes az alperesnek 15 napon belül 500.000 (Ötszázezer) Ft első- és másodfokú perköltséget megfizetni.

A felperes teljes személyes illetékmentessége folytán meg nem fizetett 900.000 (Kilencszázezer) Ft kereseti és 900.000 (Kilencszázezer) Ft fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy a felperesnek 15 nap alatt fizessen meg 2.092.900 forint tőkét és annak 2004. május 1. napjától számított törvényes mértékű kamatát, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Továbbá kötelezte a felperest, hogy ugyanezen idő alatt az alperesnek fizessen meg 300.000 forint perköltséget és az alperest, hogy külön felhívásra az államnak fizessen meg 40.500 forint feljegyzett illetéket.

A megállapított tényállás lényege szerint a ...megfilmesítési szerződést kötött ...a Vízipók-csodapók című rajzfilmsorozat forgatókönyveinek a megírására és ezzel megszerezte a filmforgalmazás, valamint a sugárzás jogát. A munkálatokat az ... a ...(Stúdió) rendelte meg, ahol a rajzfilmsorozatot a forgatókönyv alapján munkaviszonyuk keretében ...rendező, valamint néhai ...társrendező és figuratervező készítették el. Utóbbival a munkáltató 1979. január 31. napján a filmen

kívüli felhasználási jogot átruházó szerződést kötött, ...azonban nem. A rajzfilmmel kapcsolatos másodlagos kereskedelmi jogokat (merchandising jogok) a ... 1991-ben átruházta a ...Kft-re, ahonnan azok 2004-ben a ...Rt-hez kerültek.

Az alperes 2001. októberében néhai ...hozzájárulásával szerződést kötött a ... Kft-vel a rajzfilm hat figurájának 0,2 literes üdítőitalos dobozok csomagolásán és reklámozás során történő felhasználására. A szerződéses kapcsolat 2005. októberéig állt fenn, az alperes által fizetett jogdíjak felét a ... Kft. néhai..., illetve jogutódjának, ...megfizette. A jogok átszállását követően az alperes nem jutott megegyezésre a jogdíjról a ...Rt-vel, ezért ...kötött külön megállapodást a használatra és közvetlenül felé teljesített díjfizetést 2006. őszéig.

Tényként állapította meg végül, hogy 2005. augusztus 31. napján ...és ...engedményezési szerződést kötöttek a felperessel a rajzfilmsorozat eredeti és jellegzetes alakjainak engedély nélküli, kereskedelmi hasznosításából eredő, elmaradt szerzői jogdíjának és kártérítés iránti követelésének, mint vagyoni jellegű igényeknek ellenérték fejében történő átruházásáról.

A felperes, mint engedményes, leszállított keresetében 30.000.000 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest, elsődlegesen a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 94. § (2) bekezdése alapján kártérítésként, másodlagosan az Szt. 94. § (1) bekezdésének e) pontja alapján gazdagodás visszatérítése jogcímén. Az alperes a kereset elutasítását kérte, vitatta a felperes legitimációját, az engedményezők szerzői minőségét, és a kereset jogalapját.

Az elsőfokú bíróság elsődlegesen a felperes keresetösségi jogát vizsgálta. Kifejtette, hogy az Szt. a szerzői vagyoni jogok átruházását szűk körben megengedi. {9. § (6) bekezdés}. A jelen esetben nem teljes körű átruházás történt, hanem részjogok átruházása. ...öt és ...megilleti a jogosulatlan felhasználás miatti jogdíj és kártérítés, és nem kizárt, hogy ezen pénzben kifejezhető vagyoni részjogosultságról rendelkezzenek, ezért a felperessel kötött szerződés, elnevezésétől függetlenül jogszerű. Okfejtése szerint kiemelt jelentősége van a jogcímnek és ebből kifolyólag az engedményezés, helyesen felhasználási szerződés alapján a felperes perbeli legitimációval rendelkezik.

Ezt követően az elsőfokú ítélet az alperesi felhasználás jogosulatlansága körében foglal állást az Szt. 45. §-ának (1), 46. §-ának (1) és (3), valamint 64. §-ának (2) bekezdései alapján. Megállapította, hogy a film szerzőinek jelen esetben néhai ..., ...és ...minősül, ők hárman társszerzők, ilyenformán a másodlagos felhasználási jogok együttesen illetik meg őket. Erre tekintettel az alperesnek a forgatókönyvíróval és rendezővel is felhasználási megállapodást kellett volna kötnie és díjat kellett volna fizetnie. Mivel ez elmaradt, az ő vonatkozásukban a felhasználás jogosulatlannak minősül, ezért a szerzők kártérítésre vagy jogalap nélküli gazdagodásra tarthatnak igényt, amely a szerzőtársak engedményezése alapján megilleti a felperest.

A bizonyítás kétséges, illetve ellehetetlenült voltára hivatkozva az első fokon eljáró bíróság a Ptk. 359. §-ában szabályozott általános kártérítést állapított meg, alapul véve az alperes által a szerződések alapján teljesített díjakat, a Pp. 206. §-a alapján értékelve a felhasználás mértékét és módját és a szerzőtársak alkotói közreműködésének arányát.

A felperes fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatásával a keresetnek megfelelően 30.000.000 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Másodlagosan - a bizonyítás nagy terjedelmű kiegészítése érdekében - az ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a jogalapot helyesen ítélte meg, az összegszerűség tekintetében azonban döntése nem megalapozott.

A szerzői arányok megosztása helytelen, a figuraltervező részére megállapított 65% eltúlzott. Ennek alátámasztására csatolt egy az érintett rajzfilm alkotói által merchandising típusú felhasználásra kötött, eltérő részesedési arányokat tartalmazó 2002-ben született megállapodást.

A marasztalási összeget is rendkívül csekély mértékűnek találta, amelynek megállapítása során az elsőfokú bíróság nem járt el megfelelő gondossággal és rossz számítási módszert alkalmazott. Előadta, hogy a követelés összegét becslés útján jelölte meg azzal, hogy az alperesi adatszolgáltatást követően majd pontosítja azt, a jogalap kérdésében közbenső ítéletre számított. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a bizonyítás ellehetetlenült, mert az általa tett bizonyítási indítványok (szakértő kirendelése, alperesi termékek gyártásával és forgalmazásával kapcsolatos adatok beszerzése a kereskedelmi partnerektől) teljesítése esetén a jogdíj mértéke pontosan kiszámítható lett volna. Összehasonlításként hivatkozott más rajzfilm figurák ügyében hozott döntésekre.

Az ítélettel szemben az alperes is fellebbezéssel élt kérve annak megváltoztatásával a kereset teljes elutasítását.

Három szempontból is vitatta a felperes perbeli legitimációját, mert megítélése szerint saját nevében felperes semmilyen követelést nem jogosult érvényesíteni.

Egyrészt hivatkozott a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 3. és 4. §-aiban foglaltakra, miszerint pénzügyi szolgáltatást kizárólag pénzügyi intézmény végezhet. Az engedményezési szerződésből az tűnik ki, hogy felperes üzletszerűen érvényesíti a jogosultak által ráruházott követeléseket, ami egyértelműen a Hpt. hatálya alá tartozik.

Azzal is érvelt, hogy a csatolt engedményezési szerződés valójában egy bűjtatott, a Ptk. 474. §-a szerinti megbízási szerződés, amiben feladatok kerülnek meghatározásra a felperes részére a megbízó érdekében. Ez nem felel meg a Ptk. 328. §-ában foglalt engedményezési szabályoknak. Rámutatott, hogy a magyar polgári perrendtartás nem ismeri a perbizomány intézményét, ezért felperesnek nincs keresetösségi joga.

Harmadsorban kifejtette, hogy ha bárki jogosult lenne az alkotók érdekében a fellépésre, akkor feleslegesen jöttek volna létre a közös jogvédő szervezetek, jelen esetben a FILMJUS.

Az ügy érdemében fenntartotta azt az álláspontját, hogy a felhasználás megállapodás alapján, jogdíjfizetés ellenében, jogszerűen történt. Hangsúlyozta, hogy az adott esetben a felhasználás kizárólag a figurákra terjedt ki, az semmilyen módon nem hozható összefüggésbe sem a forgatókönyvvel, sem a filmalkotással, a közvetlen kapcsolat tehát csak a figuratervező alkotói tevékenységével állapítható meg. Rámutatott továbbá, hogy a számszaki kifejtés nem következetes, sőt hibás.

Fellebbezési ellenkérelmében a felperes a legitimáció kapcsán hivatkozott arra, hogy a PSZÁF megállapította, miszerint tevékenysége nem minősül pénzkölcsön nyújtásának, így nem engedélyköteles. Hangsúlyozta, hogy a felek engedményezési szerződést kívántak kötni, ami ügyleti akaratuk szerint létre is jött. Hivatkozott a Vuk rajzfilm figuráinak ügyében született BH1986. 363 számú eseti döntésre, a perbeli rajzfilm készítésekor hatályos 1969. évi III. törvényhez (régi Szjt.) fűzött kommentárra, a merchandising jogok tekintetében kialakult gyakorlatra és csatolta a csomagoló anyagot gyártó ...Kft-től időközben beszerzett tájékoztató jellegű adatszolgáltatást.

Az alperes fellebbezése alapos, a felperes fellebbezése nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság kellően feltárt tényállás alapján helytelenül jutott arra a következtetésre, hogy a felperes engedményesként, saját személyében érvényesítheti a perbevitt jogokat, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását látta indokoltnak.

A felperesi egyesület engedményezési szerződésekre alapítva lépett fel saját nevében a perben, kártérítési, illetve gazdagodás visszafizetése iránti igényt érvényesítve az alperessel szemben a két társszerző engedélye alapján a jogdíj fizetés nélkül megvalósult másodlagos (merchandising) jogok jogosulatlan felhasználása miatt. Álláspontja szerint jogszabály nem tiltja vagyoni követelések engedményezés útján történő átruházását.

Az alperes az elsőfokú eljárás során és a fellebbezésében is a perbeli legitimáció hiányára hivatkozott, azzal, hogy az engedményezés alapján a felperes nem érvényesítheti a perbeli követelést.

Az elsőfokú bíróság a felperes perbeli legitimációját fennállónak találta. Nem volt azonban egyértelmű az ítélet indokolásából, hogy az elsőfokú bíróság az engedményezést megengedhetőnek találta-e vagy felhasználási szerződés létrejöttét látta megállapíthatónak. Indokolása szerint ugyanis a szerzőt megillető vagyoni jogosultságok közül egyes részjogok átruházhatóak, így a vagyoni jogok hasznosítása részjogosítványként átengedett szerzői jogdíj iránti követelést jogszerűnek találta, ugyanakkor utalt arra is, hogy engedményezés helyett

felhasználási megállapodás alapján engedhető meg a felperes perbeli fellépése, majd az érdemi döntés indokainál ismét utalt arra, hogy a jogszerűtlen felhasználás fejében járó jogdíj a szerzők engedményezése alapján a felperest illeti meg.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak a felperes keresetösségi jogával kapcsolatos álláspontjával nem értett egyet, mivel az adott esetben olyan, részben személyhez kötött szerzői jogi követelések érvényesítése iránt lépett fel a felperes, amelynek az engedményezése a Ptk. 328. (2) bekezdése szerint nem megengedett, de a felperes felhasználási szerződéssel sem szerzett önálló perlési jogot.

A felperes és ..., illetve ...között létrejött szerződések alakilag és tartalmilag is a Ptk. 328. §-a (1) bekezdésében foglalt engedményezési szerződésnek felelnek meg, ami szerint a jogosult követelését szerződéssel másra átruházhatja.

A szerződés címe, a szerződő felek elnevezése és az okirat tartalma alapján is csak az állapítható meg, hogy a szándékuk arra irányult, hogy a szerzők a felperesre átruházzák a jogtalan felhasználókkal szembeni elmaradt szerzői jogdíj és károkozás iránti követelésüket, mint vagyoni jellegű igényüket. Az engedményezési megállapodás tehát nem tekinthető felhasználási szerződésnek, mert a szerződésben a szerzők nem a művük felhasználását engedélyezték a felperesnek díj fizetése ellenében (Szt. 42. § (1) bekezdése) és erre nem is hivatkozott a felperes.

A megállapodásukban vagyoni jogi követelést kívántak engedményezni a szerzők a felperesre. Kijelentették a szerződésben, hogy szerzői jogaik sérültek a rajzfilm alakok engedély nélküli kereskedelmi hasznosításával és e károkozásra tekintettel az elmaradt szerzői jogdíj és kártérítés iránti, a szerződés szerint „kifejezetten kétes” követelést, mint vagyoni jellegű igényt ruháztak át ellenérték fejében a felperesre. A szerződés szerint ezzel a felperes jogosultjává vált a követelésnek, jogosulttá vált a kártérítési igény érvényesítésére a már megtörtént károkozás vonatkozásában és a jogsértők által megfizetett díjak is a felperest illetik meg.

Az engedményezési szerződések tehát nem tekinthetők felhasználási szerződésnek, ennek folytán a felperesnek nem keletkezett saját jogán perlési képessége az Szt. 98. §-ában írtak szerint, aminek értelmében a felhasználó jogosult saját nevében a szerző vagyoni jogainak megsértése miatt fellépni.

A felek szerződése tehát kártérítési követelés engedményezésére vonatkozott.

A Ptk. 328. § (1) bekezdése szerint a jogosult követelését szerződéssel másra átruházhatja (engedményezés). A (2) bekezdés értelmében nem lehet engedményezni a jogosult személyéhez kötött, valamint azokat a követeléseket, amelyek engedményezését jogszabály kizárja.

A fentiek értelmében érvényes engedményezéssel alanycsere következik be a jogosult személyében, ennél fogva az engedményes, mint új jogosult, megszerzi a

követeléssel kapcsolatos mindazokat a jogokat, amelyek az engedményezőt megillették. A vagyoni jogi követelések általában engedményezhetők. Nem engedményezhetők azonban azok a követelések, amelyeknek az átruházását annak jellege, jogszabály vagy a felek megállapodása kizárja.

Az Szjt. 94. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a szerző jogainak megsértése esetén a jogsértővel szemben - az eset körülményeihez képest - milyen objektív jellegű polgári jogi igényeket támaszthat, a (2) bekezdése szerint pedig a szerzői jog megsértése esetén a szerző a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítést is követelhet.

A szerzői jogsértés miatt a művet megalkotó szerzőn {Szjt. 4. § (1) bekezdés} kívül az Szjt. 106. § (1) bekezdése értelmében - miszerint ahol e törvény szerzőt említ, azon megfelelően érteni kell a szerző jogutódját, illetve a szerzői jog más jogosultját is - más személy is felléphet.

Amennyiben a jogsértés miatt fellépő felperes nem a szerző - akit az Szjt. 9. § (1) bekezdése alapján a mű létrejöttétől kezdve megilleti a személyhez fűződő és a vagyoni szerzői jogok összessége -, hanem más személy, akkor a keresetösségi joga egyrészt attól függ, hogy a perben személyhez fűződő vagy vagyoni jogokról van szó, másrészt attól, hogy átruházható vagyoni jogokról van-e szó.

A szerző személyhez fűződő jogairól kimondja az Szjt. 9. § (2) bekezdése, hogy azt a szerző nem ruházhatja át, azok másként sem szállhatnak át és a szerző nem mondhat le róluk. A szerzői vagyoni jogok a (3) bekezdés szerint - a (4)-(6) bekezdésekben foglaltak kivételével - nem ruházhatók át, másként sem szállhatnak át, és azokról lemondani sem lehet. Az Szjt. főszabálya szerint tehát nincs mód a vagyoni jogok átszállására, csak kivételesen.

Ilyen kivétel a személyhez fűződő jogok esetében, hogy egyes esetekben a közös jogkezelő, bizonyos helyzetben az örökös, illetve a 15. § alapján a felhasználói szerződésben feljogosított használó érvényesíthet igényt. A felperes azonban nem közös jogkezelő szervezet, és nincs felhasználói szerződése a szerzőkkel.

A vagyoni jogok esetében a 9. § (6) bekezdésének felhatalmazása alapján a törvény hat kivételes esetben engedi meg az átruházását, ezeken kívül a szerzői művek hasznosítása csak felhasználási szerződéssel történhet. A törvény az együttesen alkotott művek (6. §), a munkaviszonyban alkotott mű (30. §), a szoftver (58. § (3) bekezdés), az adatbázisra vonatkozó vagyoni jogok (61. § (2) bekezdés), a reklám céljára megrendelt mű (63. § (1) bekezdés) és a megfilmesítési szerződéssel létrehozott művek (66. § (1) bekezdés) esetében teszi lehetővé, hogy kivételesen a szerzőn kívül más jogosult is fellépessen szerzői jogi ügyben, de egyben meg is határozza azoknak a körét, akik keresetösségi joggal rendelkeznek.

Az adott esetben az Szjt. 66. § (1) bekezdésének alkalmazása merül fel, mivel a per tárgya a megfilmesítési szerződéssel létrehozott műben szereplő jellegzetes

rajzfilmfigurák másodlagos kereskedelmi hasznosítása - amelyhez fűződő kizárólagos szerzői jogot az Szjt. 16. § (3) bekezdése biztosítja - miatti kárigény.

A megfilmesítési szerződés alapján az Szjt. 66. § (1) bekezdése szerint a filmelőállítóra átszállnak a filmre vonatkozó vagyoni jogok, és kifejezett jogátruházásra vonatkozó nyilatkozat esetén a másodlagos kereskedelmi felhasználás, az un. merchandising jogokat is gyakorolhatja az előállító. Mivel a merchandising jogok átruházása nem kizárt, ezért általánosságban elmondható, hogy nem kizárt az sem, hogy e jogok megsértése esetén a szerzőtől vagyoni részjogosítványt szerző harmadik személy fellépjen a jogsértővel szemben.

A jelen esetben azonban a felperes keresetösségi joga az engedményezési szerződések alapján nem volt megállapítható.

A perben, amelyben nem szerepeltek peres félként az animációs film alkotói, az nem volt vitás, hogy ..., ...és néhai ...az animációs filmalkotás szerzőtársainak minősülnek és az sem, hogy a rajzfilm jellegzetes alakjai másodlagos kereskedelmi felhasználásra kerültek.

Azt azonban vitatta az alperes, és a perben nem álló szerzőtársakra kiható döntést igényelt, hogy a merchandising felhasználás engedélyezési joga és a jogdíj kit, melyik szerzőtársat illeti meg. A kártérítési követelés jogalapjául megjelölt jogsértés kapcsán állást kellett volna foglalni abban, hogy a szerzőtársak közül kinek vagy kiknek az alkotó tevékenysége állt közvetlen kapcsolatban az adott felhasználásból elért bevétellel.

A pert megelőzően ugyanis ...és ..., eltérően néhai ..., a filmelőállító Stúdióval, vagy jogutódaival, illetve az alperessel a merchandising jogokról felhasználási szerződést nem kötöttek, díjat érte nem kértek és nem kaptak, holott a peradatok szerint tudtak a felhasználásról, sőt ...volt az, aki a figuráknak az üdítő dobozokra történő áttervezését elvégezte. Ennél fogva nem volt kellően meghatározott, hogy a merchandising jog mely szerzőtársakat illeti meg és az sem, hogy milyen arányban.

A másodlagos kereskedelmi felhasználás tekintetében a szerzőtársakat megillető jog fennállása és a díjigény arányának a megállapítása a szerző személyéhez kötött igény, ennél fogva az azzal kapcsolatos követelés harmadik személyre nem engedményezhető. Ezért a szerző, vagy szerzőtárs a saját nevében léphet fel a merchandising joga megsértőjével szembeni kárigénye miatt. A felperes tehát, aki nem előállítója a perbeli filmnek, nem közös jogkezelő, nem felhasználó és nem szerzőtárs, az engedményezés alapján keresetindítási joggal nem rendelkezik.

Az alperes fellebbezése ilyen indokok alapján vezetett eredményre.

A fentiekben kifejtettek alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta és a felperes teljes keresetét elutasította.

A perveztes felperes a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a alapján köteles megfizetni az alperesnek az első- és másodfokú perköltséget. Az együttes perköltség az alperest képviselő jogtanácsos áfával növelt munkadíját foglalja magában.

A felperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt kereseti és fellebbezési illetéket a 6/1986.(VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

, 2009. április 2.

. Lesenyei Terézia s.k.
a tanács elnöke

. Pullai Ágnes s.k.
előadó bíró

. Fülöp Györgyi s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: